

Saps dir-ho en català?

La paraula **retortijón**, que es diu **retortilló** o **torçó**. Fa poc també vaig aprendre que **chiringuito** es diu **guingueta**, **hortera xaró**, **mequetrefe manefla** i **tirachinas tirador**. Tots coneixem la paraula **habladurías** i en canvi **enraonies** o **parlaries** ens sonen

estranyes. La paraula **inmiscuirse** potser no ens grinyola, però és incorrecta, i s'hauria de dir **immiscir-se** o **maneflejar**, i tothom sap què és una cosa **de pacotilla** però no sap què és una cosa **de nyigui-nyogui**. I res d'**entre pitus i flautes** sinó **entre naps i cols**, i una cosa que no és **ni chicha ni limoná**, és una cosa que és **mitja figa**. Un **gangós**, en català, no és res, i així, el Carod o el Trias el que tenen és la veu **ennassada**.

Un **casamentero** és un **matrimonier** i una **alcahueta** és una **alcavota**. El **rocío** sabem que es diu **rosada**, però quan es glaça i es fa **escarcha**? Llavors es diu **gebre** o **gebrada**. **Armar la marimorena** és **armar un sacramental**. O bé **armar un sarau**, que en català, encara que sembli estrany, també existeix.

Com també existeix **donar la lata**, perquè dir que aquest paio és una lata és una frase del tot correcta. I **sacar**, **fer una sacada** -en futbol, per exemple-, també. Ara, si vols dir que algú **té molt de saque** amb el menjar, has de dir que **té un bon davallant**.

Txungu eh! Veus, aquesta és una altra, el fet de catalanitzar-nos les paraules encara que sovint en coneguem la traducció correcta. Els hi fem una u al final i ens quedem tan amples. **Txungu**, **guarru**, **cuentus txinus** (**sopars de duro** és fantàstic!), **tingladu**, **arreglu**, **apanyu**, **txantxullu** (**martingala** o **tripijoc**), **txulu**, **txivatu** (**delator**, **espieta** o **portanoves**), **sueltu** (**xavalla** o, si vols fer-ho més fàcil, **canvi**), i la nostra preferida: el **buenu**. Aquesta la diu tot Cristu. Jo també eh! Com **vale**, o **catxundeig**, o **txurrada**, o **escaquejar-se**, com si quedés malament dir **d'acord**, **desori**, **poca-soltada** o **desentendre's**. I els nens, volen que els portis als **caballitos**, no als **cavallets**.

Com es diu pujar en una subhasta? **Licitar**. I els **manguitos** que es posen els nens petits de flotadors? **Maniguets** o **maneguins**. I **fer un salt de tijereta**? **Fer una tisorada**.

No és que vulgui fer-me la setciències, jo les sé perquè les busco, i precisament aquí està el drama, perquè és molt trist que hi hagi

tantes paraules col·loquials que només haguem après en castellà. I de vegades, com deia, sí que les sabem, però estem tan acomplexats que ens sona millor la versió castellana. Diem més **borde** que no pas **malcarat**, **papanatas** que **bajoc** o **toca-sons**, **cantamañanas** que **baliga-balaga** o **taral·lirot**, **mandanga** que **històries**, **parafernalia** que **faramalla**, **caradura** que **penques**, **santiguarse** que **senyar-se** o **persignar-se**, o **finiquito** que **quitança** o **finiment**. També n'hi ha moltes d'aquelles que, en fred, ens costen de treure, i després, quan ens les diuen, deixem anar allò de 'ara que ho dius, sí que la sabia': **Estribillo/tornada**, **atiborrarse** /**ataconar-se**, **de carrerilla/de cor o de memòria**, **estar en un aprieto/trobar-se en un destret**, i **tenir patxorra/ no posar-se pedres al fetge o prendre-s'ho a la fresca**.

No cal anar gaire lluny, perquè Espanya també se'ns fica per tot el cos, malgrat que en català sovint hi hagi dues traduccions possibles: la **yema** del dit és el **palpís** o el **tou del dit**, els **nudillos** són els **artells** o els **nusos dels dits**, a la **espinilla** se li diu **canyella** o **canella**, a la **rabadilla** **rabada** o **carpó**, a la **pantorrilla** **panxell** o **tou de la cama**, i al **empeine** **empenya**.

En fi, que en català també pot dir-se tot. És un idioma bonic i ric, i som només nosaltres els que l'empobrim. De consol, sempre ens quedarà el 'Déu n'hi do', que no només és intraduïble sinó que és molt difícil de definir.

Si ens estiméssim més la nostra llengua i no ens la deixéssim contaminar tant pel castellà, a Catalunya, **li lluiria més el pèl (otro gallo cantaria)**.